Свеска 1. БИБЛИОТЕКА „МОРАВСКОГ ГЛАСНИКА“ Свеска 1.

Милан М. Јовановић

Југословенство и Соколство

ПО ПРЕДАВАЊИМА

1933
ЋУПРИЈА

Свеска 1. БИБЛИОТЕКА „МОРАВСКОГ ГЛАСНИКА“ Свеска 1.

Своме одличном и искреном пријатељу,
Господину Станиславу Аксентијевићу,
студенту
у знак сећања

Милан М Јовановић

20-II-933
Ћуприја

Милан М. Јовановић

Југословенство и Соколство

ПО ПРЕДАВАЊИМА

1933
ЋУПРИЈА

Штампарија »Жикишон« — Параћин, тел. бр. 1

ВЕЧНОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ
и
УЗВИШЕНОМ СОКОЛСТВУ
посвећује

Писац

Њ. В. АЛЕКСАНДАР I.
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ПРЕДГОВОР

Идеја Југославије, ношена и гајена у душама Југословена кроз све векове, остварила се и постала је за све Југословене вредност изнад свих вредности.

Југословенство спојено са узвишеном идејом Соколства оваплоћење је највиших идеала човечанства, идеала Истине, Доброте и Лепоте.

Ми, Југословени, волимо човечанство само кроз Југославију. Југославија је нама циљ, али човечанство нам није средство: Југословени не теже да завладају другим народима, али чувају и умеју и по цени највећих жртава чувати своју Југославију, за коју и ради које живе.

То су углавном мотиви ових предавања, која пружамо својој браћи и сестрама да се и даље напајају великим идејама Соколства и Југословенства; свима Југословенима и Југословенкама да стану у још гушће редове са Соколима противу непријатеља Југословенства и Соколства, т. ј. противу непријатеља свега што је најлепше не само за нас Југословене, него и за цело човечанство.

М. Ј.

Први Децембар 1932 г.

НАШ КРАЉ

Браћо и сестре,

Ако човек ма и најповршније размисли о догађајима, који су се десили у нашој скорој прошлости, он се мора задивити великим делима, која је створио наш Узвишени Владалац са својим народом. Скоро је немогуће изразити све што се одиграва у души нашој при помисли на тако Великог Краља, Који је, ношен жељом свих Југословена, остварио њихов вековни сан.

Он је јединствен у историји човечанства. Ниједан народ нема нити је икада имао таквог краља, у коме би биле усредсређене све врлине. Он нам је дар Божји, Који као светла звезда води Југословенски народ путем добра и среће чак и кроз најстрашније буре, што их човечанство уопште зна. Као да се пакао био створио у нашој дивној отаџбини; али је наш Узвишени Краљ стајао заједно са својим народом, раме уз раме с њим и отклонио зло пламеним мачем љубави према Својој нацији.

Мало је народа који могу с поносом славити свога краља, а још је мањи број оних народа, чији је краљ освојио душе и срца целога свога народа. Наш Краљ има све те врлине. Стога наш народ са истинском љубављу слави свога Краља, Који је велики у рату, херој у борби, мудар у миру. У Њему је оваплоћен геније Југословенског народа, Немањин дубоки смисао за организацију државе, несаломљива воља Цара Душана, храброст Обилићева, мудрост и војнички геније Његова Прадеде, Неумрлог Карађорђа, благост и доброта блаженопочившег Краља Петра Великог Ослободиоца. Нама је промисао за време светског рата одредила велико искушење, али нам је за то дала Великог Вођу, Који

је Свој народ довео до славне победе, што изазива не само радост код наших пријатеља, него чак и дивљење код наших непријатеља. Наша, Југословенска вила спустила је на Његову, увек испуњену бригом за Свој народ, главу заслужен лаворов венац.

Наш народ, гледајући свога Великог Краља увек са собом, у данима у историји света незапамћене херојске борбе и победе и у данима страдања заволео Га је из дубине своје душе. Зато наш народ воли и слави Њега увек у своме срцу. Данашњи дан је само виднији израз те његове никада непомућене љубави према Њему, Који га је ослободио од страшнога туђинског ропства и опет довео на слободно огњиште. Није ни чудо што је жеља да се прослави десетогодишњица Његова ступања на престо поникла у народу, и то баш у месту, где се највише осећа благодет, што нам Га је Свевишњи подарио за Краља, а где су још у живој успомени ропски окови: у дивном Загребу, у коме увек цветају узвишене Југословенске и Соколске идеје. Једва је та жеља изречена, она одмах нађе одјека у срцима нашим и распростре се широм миле нам Југославије и свуда ван ње, где Југословени живе. Жеља Југословенског Загреба била је жеља свих Југословена.

Соколство радо поздравља ову свечаност, јер у њој види једну остварену идеју своју: једнодушност целог нашег народа, велику љубав његову према своме Краљу и Југославији. Та велика љубав и једнодушност постоји већ, јер је њоме створена велика Југославија, Соколство хоће само да их разбуди и поведе путем којим треба да иду. Доиста оне иду правцем добра и величине Југославије, чиме је она и остварена.

Да велики догађаји траже велике људе, који ће их моћи и умети мудро прихватити нашом најскоријом прошлошћу је потврђено. Без народног великана догађаји били би смрт за народ; народни геније ствара од њих славу свога народа. Геније нашег народа је наш

Узвишени Владалац. Он је наш народ повео у свети ослободилачки рат и створио с њим велику и моћну Југославију. Техничка истрошеност наша надокнађена је за непријатеље наше страшним, смртоносним оружјем: ми смо имали свога Краља.

Војнички геније нашега Краља увидео се још за време Балканског рата. Као што је млади Краљевић а доцније Цар Душан Силни, показав свој војнички дар у битци код Велбужда, постао нада бујне и славе жељне наше властеле, тако и наш Краљ, онда Престолонаследник, кроз цео Балкански рат постаје нада целога народа нашег. Јер док су на славном Југу наша браћа и сестре дочекивали Њега и Краља Петра Великог Ослободиоца са неизмерном радошћу и срећом у своје ослобођене вароши и села, у царски Призрен и Скопље, у краљевски Прилеп, дотле су на Северу и Западу, од Карпата до Триглава и плавог нам Југословенског Јадрана наша браћа и сестре, још под туђом влашћу, упирали своје очи са несаломљивом надом у ослобођење, у Будућег Краља, очекујући да њима Он сломи ланце ропства. Они се нису у својој нади преварили, јер наш Краљ и у најмучнијим данима мисли на поробљен наш народ. — Приче о легендарном краљу нису више приче, оне су живе истине, јер ми Југословени имамо таквог краља.

Његова величина показује се не само у рату него и у миру. Он је са Својим народом и у рату и у миру. У рату с пушком у руци силази у ровове, у миру залази у народ да дели с њим његове болове, да повећа његове радости. Краљ победник у рату, Краљ државник у миру. Сан многих народа, који је за нас Југословене стварност. Он води и кроз најстрашнију буру државни брод ка пристаништу мира и напретка Свога народа. Он је, кад се државни брод почео љуљати претећи да се разбије о морске хриде и стене размирица и неслоге између несавесних политичара и

партизана и да га разнесу бесни вали разуздане себичности, Својим јаким мишицама 6 јануара дохватио државно крмило и управио брод ка миру и спасу. Само је Он могао извести свој народ из Арбанских гудура, само је Он могао довести га у славом овенчану Југославију, само је Он могао избавити Свој народ из канџе себичњака и повести га путем напретка наше нације. Тако се опет показало да Његова мудра владавина води наш народ потпуном остваривању Југословенских, Соколских идеала.

Браћо и сестре, наш велики песник и филозоф, Његош, славећи прадеду Милог нам Краља, каже:

„Из великог грма лаву изић' трудно није,
У великом народу генију се гнездо вије.“

Да, али Његош није увидео да геније ствара велики народ, да је народ без свога генија лађа без компаса, путник у густој тмини. Такав народ је плен других народа.

Геније је путоказ, луча светиља свога народа. Ни највећа храброст, ни најнесебичније пожртвовање народа не користи, ако нема некога, који ће такав народ мудро водити. Ми, Југословени, имамо у нашем Краљу своју звезду водиљу. Ми смо пошли за Њим и с Њим, ишли смо и идемо путем славе и величине миле нам Југославије, којом краљује народни, наш Краљ, крв наше крви, а који влада над нама мудрошћу, осваја наша срца благошћу и наше душе добротом. Кроз Њега говори наш народ, а Његово срце куца само за добро и срећу свога народа. Тешко непријатељима Југославије, док наша моћна отаџбина има таквог Краља! Моћна је Југославија, јер храбри Југословенски народ има витешког Краља, Југословени су достојни свога Краља. Он је једно са својим народом. Он је сигурна залога за све бољу и срећнију будућност велике и недељиве Југославије, залога да ће се у историји света незапамћене велике идеје Соколства остварити и тиме Југославија овековечити.

Нека би дао Свевишњи да Дом Карађорђевића вечно траје на понос и срећу нашу!

ЈУГОСЛОВЕНСКА МИСАО

Браћо и сестре, поштовани гости,

Велики национални идеали могу се остварити једино несебичним прегнућем целог народа и то мудро вођеног. Идеали су израз тежње народа, а вођа указује пут којим народ мора ићи да би идеале остварио.

Уочи Балканског рата били су сви услови да се започне велико дело Ослобођења и Уједињења Југословенског народа. Краљевина Србија, тек што се била дефинитивно ослободила и средила од херојских борби за своју независност, а још и пре тога, прихвата, под својим мудрим Вођом, Великим Краљем Ослободиоцем, дело остваривања у нашем народу вековима гајеног идеала свеопштег Ослобођења и Уједињења свих Југословена. Вековима кажем, јер је он постојао од како постоји историја Југословена. Њу је наш народ јасно исказао у песми: „Почетак буне противу дахија", у том дивном делу наше поезије уопште, желећи да Карађорђе пређе и Дрину и ослободи Босну. Скоро истовременим устанком у Босни са устанком у Шумадији показано је стварно постојање тог идеала. Још у даљој прошлости Велики Твртко покушава уједињење свих Југословена. Уопште узев, ако се удубимо у нашу историју, открићемо да је првобитна политичка подвојеност нашега народа имала чисто војничког разлога: северни део нашега народа имао је, силом историских закона, углавном да брани Југословене од непријатеља са Севера, а јужни да штити Југословене са Југа. Оба дела Југословена, северни и јужни, извршавали су свети задатак: чување Југословенства, а тиме и припремање Југославије.

Карађорђев устанак је почетак уништавања јужног

непријатеља, као и почетак ослобођења и политичког уједињења свих Југословена. Доцније пак малена Србија још као турски вазал постаје земља велике националне мисије и Пијемонт Југославије. Она је нада осталих поробљених Југословена да ће се и они ослободити и спојити са својом браћом по крви, језику, идеји.

Балканским ратом та нада почиње да се остварује, њиме Пијемонт Југославије почиње да испуњује своју националну мисију од њега очекивану. Силни, одушевљени налет српских трупа разбија и баца под ноге свога вековног непријатеља и брзином, коју историја света не познаје, ослобађају Царски Југ. Огромна морална снага Шумадије и Краљевине Србије почива на идеалу Ослобођења и Уједињења свих Југословена и снажна, несаломљива, ништећи све непријатељско пред собом избија у Балканском рату. Она ослобађа ропства један део своје браће и спаја се с њим показујући свету да народ, код кога је национална мистика дубоко урођена и вера у националну будућност неуништљива, почиње херојску борбу за Ослобођење и Уједињење све своје браће.

Та делимична реализација вековних снова има огромног политичког значаја. Идеалу се сад придружује вера у сопствену моћ Југословена. Интегрално уједињење свих делова нашега народа није више само тежња, него је и чврста, непоколебљива вера у његово скоро испуњење.

Соколи као и сви дубокоумни и далековиди Југословени увиђају тај велики историски значај Балканског рата. Соколи Србије су са одушевљењем извршивали узвишени задатак Пијемонта.

Југословени у ропству Аустро-Угарском почињу с дубоком вером у своје ослобођење да упиру очи у Краљевину Србију. Аустро-Угарска се заваривала да ће њихову веру скрхати и наду убити, ако своје тамнице пуни Соколима и осталим многобројним Југосло-

венским радницима. Али они су сви и у тим најмучнијим моментима остали оно што су: Соколи. Иако је њихово тело по влажним и мрачним тамницама трулело и лагано умирало, ипак они нису престали да са целим својим поробљеним народом очекују ослобођење, нису мање чак и из тамница радили на ослобођењу свога народа. — Аустро-Угарска је могла покушати да физички уништава наш народ, духовно, идејно он је био несаломљив.

Југословени, ма где били, увек су у души носили и гајили Југословенску мисао. У далеким Америчким државама они стварају многобројне Соколске организације, у којима несметано, слободно дају израза својим Југословенским осећањима. Они одмах увиђају огроман Југословенски значај Балканског рата. И у Кливеланду, на великом збору свих припадника Соколских организација, израђен је манифест да се притекне у помоћ „херојској Србији, која полаже темеље Југославији." — Најузвишенији идеал нашег народа нашао је свој прави израз на овом збору.

Соколство је увек било, јесте и биће носилац и борац Југословенства, носилац заставе велике и моћне Југославије. Оно води неустрашиву борбу за остварење свих жеља и осећања нашега народа.

Зато Југословенско Соколство узима на себе да на данашњи дан прослави Дваестогодишњицу Балканског рата, Дваестогодишњицу велике епопеје нашег народа, који је прешао Голготу да би ослободио своју браћу, с њим се ујединио и тиме испунио аманет својих дедова и отаца, који су се са истим херојством борили за њега. Соколство краљевине Југославије са дубоким осећањем побожности прикључује се општем расположењу тог великог славља и пред гробовима светлих жртава пали златно кандило „благодарности, љубави и поштовања".

ПРВИ ДЕЦЕМБАР

Браћо и сестре,

Само народи који воле своју домовину могу створити велика дела. Једино они народи могу са успехом учествовати у општој селекцији и да напредују, који себи храбро крче пут и кроз најстрашније невоље и савлађују све опасности.

Ова је судбина додељена и нама Југословенима. Наш народ може с правом и поносом рећи да му је удес доделио велика искушења, али снагу, моћ и вољу да им неустрашиво одоли. Можда је наш народ једини у историји имао да се бори с тако многобројним непријатељима, али је несумњиво једино он, предвођен својим Великим Краљем, показао јунаштво кад је требало борити се за Отаџбину, јунаштво, које је свет запањило, а непријатеље испунило ужасом.

Наша тробојка, то знамење части и херојства, увек се поносно вила и вије. И гордо, јер је носи наш храбри народ. А Југословенска вила подизала је њу, нашу тробојку, високо, док је соко птица сива летела поред ње водећи наш народ из славе и победе у нову славу и победу. Али мила нам птица није стала да се одмори кад је, пред Првим Децембром, довела наш народ у слободну Југославију, она ни тада није савила своја крила. Она је, ширећи их под вечним престолом Узвишеног нам Краља, Првог Децембра позвала све Југословене да их заштити у хладу под својим крилима од жеге-мржње Југословенских непријатеља. И наједном свуда, широм непобедиве Југославије развише се опет Соколске заставе, које су носили браћа и сестре једне мајке. Оне се управише своме Соколу,

који их понесе горе, далеко горе. Тако ће се увек лепршати наша, Соколска, Југословенска застава, као што се лепршала Првог Децембра, купећи испод себе све чланове нашег народа. А с њом и под њом је живот правог Југословена, без ње ропство. С њом је моћ и величина нашега народа, без ње слабост и понижење. Под њом бити значи волети своју земљу, а ван ње стварати радости нашим непријатељима. Ко воли Југославију воли и Соколство.

Наш народ је казао: „Свако је ковач своје среће." То важи не само за појединца, већ и за нације. Сваки народ сам ствара своју судбину: какав је народ, таквом го срећом Бог обдари. Слаби народи робују, јаки господаре. То је неумитни закон света и живота у њему. А добро и срећа сваког појединца зависи од добра и среће целога народа. Друкчије није нити друкчије може бити.

Стварање добра једног народа немогуће је без дубоког, искреног националног осећања: уколико је национална свест једног народа јача, тј. уколико један народ више воли рођену груду, утолико је он јачи. Стога љубав наша према Југославији, која је конкретизирана Првим Децембром, је најбоља залога за добро њено и свију нас. Без љубави према њој ми бисмо били лађа без компаса, лист у ветру. Стога учимо нашу децу и младеж, да иду путем врлине, путем љубави према Узвишеном Краљу и Југославији, којим храбро и лако иде Соколство! Васпитајмо их Првим Децембром, тим знамењем нашим свега најлепшег! Учимо их да је велики грех према нашем Вољеном Брату Старешини, а то је према Југославији не бити Соко. Али не само деци и младежи него и нама, свима Југословенима у Соколству је једино место Јер Соколство снажно корача оним путем, којим треба и мора сваки Југословен ићи. У њему ми јачамо тело да бисмо што боље бранили Југославију, снажимо дух,

да све недаће лакше подносимо, удубљујемо се све више у љубави према нашем Великом Краљу и милој нам Југославији, а то нам је љубав водиља у нашим тежњама и жељама.

Мислимо о томе увек, а нарочито данас Првог Децембра, на дан велике Југословенске славе, када наша љубав према Југославији избија, буја и обузима целу душу нашу.

Југославија је резултат снажног Југословенског идеала, који је обузео све Југословене. Југословенски идеал је исказиван, за њега се борило вековима. Он конкретизиран и изражен у Првом Децембру за нас је једина светлост, која нам обасјава пут нашег даљег стремљења.

Идеал, да би се остварио, често захтева мученике. Први Децембар, најсветији дан у Југословенског историји, поникнуо је на костима оних, који су се за њега борили, а облепљен је крвљу њиховом. Он је крунисање беспримерног самопрегоревања и самоодрицања целог Југословенског народа.

Ако се жртве мере идеалом, за који се оне приносе, онда су жртве за Први Децембар најсветије; ако се остварени идеал, Први Децембар, одмерује жртвама, које су за њега принете, онда је Први Децембар највиши идеал. Први Децембар је достојан жртава за њега поднетих, жртве су посвећене Првим Децембром.

Али остварени идеал је даљи путоказ нашем хтењу и делању. Он поставља нове вредности, које треба да се остваре. Јер ми не можемо живети од оствареног идеала, него морамо на основу и у смислу већ оствареног постављати нове идеале, за чије остварење морамо делати. Први Децембар је једна етапа, услов, а у исто време и потстрек у стварању општечовечанских културних добара, за шта је наш народ позван по својој способности за њих. А ово је могући физичким и духовним јачањем, снажењем нашега народа, буђе-

њем његових урођених врлина, чиме се једино могао остварити Први Децембар. Све ово сада постаје наша, Југословенска, Соколска дужност. Тако ће се и даље дозиђивати величанствени Југословенски храм. Он ће својом лепотом превазићи храмове свих осталих нација и пружаће им светлости и сјаја. Јер наш народ има истинског осећања за лепо, искрене тежње за добро дубоког смисла за истину. Југословенски храм биће нама и свима поколењима вечна светлост, која ће попут сјајне звезде увек светлити и обасјавати стазе нашег живота.

СОКОЛСКА ДУЖНОСТ

Браћо, сестре и пријатељи Соколства.

Сасвим природно што се и Рача, то лепо место витешке Шумадије, окреће Соколству пружајући му братску и сестринску руку. Рача, приступајући Соколству, полази оним истим путем, којим је Шумадија увек ишла, а који осветлише наши јунаци с Великим Карађорђем на челу, пут љубави према Домовини, према Југословенству. Соко радо прима под своја никад несаломљива крила нову браћу и сестре и уводи их у узвишену Соколску мисао, као што прима и сваког брата и сестру, који су достојни да понесу Соколска одличја. Јер Соколство обухвата цео наш народ, целокупно Словенство, без обзира на пол, веру, сталеж и занимање. Оно подједнако грли и воли све чланове наше нације водећи их у правцу моралног, телесног и духовног савршенства. Велики идеал: Брат је мио ма које вјере био постаје идеја водиља Соколства, а у Соколству стварност. У Соколству ословљавањем са ТИ, БРАТЕ, СЕСТРО изражава се међусобно осећање радости, што смо се нашли на заједничком раду да у узајамној љубави, у слози завршимо дело наших неумрлих великана, дело потпуног духовног стапања свих чланова нашег народа уједно, у једно срце, пуно љубави према Краљу и Југославији, у једно *хоћу* за све што служи добру нашега народа, у једну снажну мишицу на страх и трепет непријатељима Југословенства.

Тиме Соколство постаје оживотворена тежња великих Југословенских претеча, који су се за њега борили пером и мачем. Пером су се борили најбољи

Југословенски интелектуални радници, а мачем најбољи Југословенски витезови, с чијих калпака и челенки соко, птица сива, долеће на славом овенчану главу Великог нам Краља позивајући под своја раширена крила сву браћу и сестре нашега народа.

Браћо и сестре, вама је несумњиво позната изрека: Не може се желети оно што се не зна. Стога се не може очекивати од појединаца да ступају у соколске редове, ако се претходно не упознају са идејом Соколства. Њих треба упознати са Соколском тежњом, њих треба обавестити колико Соколство доноси здравља, добра и напретка целој нашој нацији и од коликог је значаја за њену будућност. Ми ћемо им рећи да Соколство хоће свестрани напредак и сваког појединца.

Поред тога оно спроводи у својим редовима демократско начело једнакости и братства, дубоку националну свест, а од својих чланова тражи да су у приватном и јавном животу беспрекорни и да се свуда опредељују према захтевима Соколског братства. Нема ни једног Југословена, који не би, кад схвати узвишену Соколску идеју, ступио у Соколску фалангу.

Зато рад брата просветара мора бити доиста просветарски. Брат просветар као и сва браћа и сестре морају сматрати светом дужношћу да ненаметљиво, у свакој прилици, са сваким нашим грађанином и грађанком, чији је живот у моралном погледу исправан — јер Соколство може само такве удостојити чашћу да их прими у своје редове — дакле свуда и свакад излаже велику Соколску мисао. Нека нам Соколство буде ако не једини а оно бар најмилији предмет разговора! Нека Соколство испуњује сву душу нашу, цело срце наше, нека нам оно буде једини путоказ не само у јавном већ и у приватном животу! Тиме ћемо најјасније и најчистије изразити своју љубав према нашем Узвишеном Брату Старешини. А

где су срца испуњена истом љубављу, где цео народ греди истој мети, тај народ мора бити велики. Радити на идеји Соколства значи у ствари радити за добро и срећу нашега народа.

Остваривање Соколске замисли захтева васпитање и тела и духа. Васпитање духа је у томе да сви мислимо исто, да имамо иста осећања, наиме осећања љубави и братства према сваком Југословену и Југословенки, да тежимо увек истом: великој и моћној Југославији.

Али васпитање духа без тела не би било потпуно васпитање. Јер васпитање духа је само усађивање тежње и воље за рад на националном добру. Потребно је јачање воље да се у томе истраје. Ово се великим делом постиже телесним вежбама. Телесне вежбе снаже не само тело него и дух, оне стварају не само лепо и здраво тело, него и здрав дух.

Осим тога оне развијају осећања братства и љубави, јер у њима многи раде исто, њима се долази до сазнања да један не може створити оно што могу сви. Телесне вежбе развијају и самопоуздање да појединац може нешто ако хоће. Отуда се на јавним часовима у ритму кретања и покрета огледа напредак до кога смо дошли у Соколском васпитању. Соколство је најбоље место за национално васпитање и старог и младог, мушког и женског, школованог и нешколованог. Оно је најидеалније васпитање, хармонично васпитање духа и тела, коме нема равна у историји, а на који непријатељи Соколства гледају са завишћу, а пријатељи с радошћу.

ВОЈСКА И СОКОЛСТВО

Осећајући се једно с војском Соколско друштво позвало је данас народ да се у кругу школе опрости са г. г. официрима и академцима. Народ је дошао, осетио је оно исто што увек осећа, наиме ничим неуздрману љубав према својој војсци. Он је својим драгим гостима пожелео срећан пут, које ће као одличне синове миле нам домовине увек дочекивати са: „Добро нам дошли!" Вечерас пак хоћемо још једном да овако јавно и срдачно изразимо своја братска осећања љубави и нераздвојности војске и Соколства и у добру и у злу, и у миру и у рату.

Војска и Соколство! Два алем камена на Југословенској круни! Два тела, а једно срце, срце, које је испуњено неизмерном љубављу према мудром нам Краљу, према непобедивој Југославији. Снажне мишице, крепка и јуначка духа за све што је југословенско и код војника и код Сокола, они заједно показују како се не само чува, већ и како се радо гине за нашег Витешког Краља и за милу Југославију, за те оживотворене идеале свега најлепшег у животу нашем.

Један народ живи само дотле док верује у своју будућност, у идеале које је он ставио себи да их оствари. Ти идеали не само да одржавају тај народ, него му дају и велике животне снаге да све невоље срећно преброди. Стари Грци су били побеђени чим су изгубили веру у себе да могу одолети Македонском краљу Филипу. Народ без идеала је народ без самопоуздања, без крви, без живота, без будућности. Наш народ је био у ропству, али је уз гусле певао своју прошлост, а тиме је исказивао и своју тежњу, свој

идеал за своју слободну и јаку државу. Тај идеал га чувао од туђина, и дао му снаге да издржи ропство и да једног дана под бесмртним Кара-Ђорђем устане и почне у историји света незапамћену неравну борбу за своје ослобоћење и уједињење. Та борба је трајала више од сто година и наш народ ношен својим идеалима и вођен Славним Унуком и мудрим праунуком војничког генија Кара-Ђорђа као херој из дивних прича стао је на груди свога похлепног непријатеља.

Гусле јаворове нестају, оне су извршиле своју свету историјску мисију. Место њих Соколска застава се диже све више и више. Она је симбол свега узвишеног, она је идеал наш и вођа томе идеалу, идеал дубоке, искрене љубави према мудром нам Краљу, према вечној нам Југославији.

Соколство је узело на себе да тај узвишени идеал оствари, војска пак да бди над њим и да га као иајвећу светињу чува од свих насртаја. Овај идеал је страх и трепет за нашег непријатеља. Јер и најсавршенија техника остаје само гомила непокретног гвожћа, ако нема душе у њој.

Овај свечан и пун достојанства скуп јасан је израз да тај идеал све више бућа, да је све јачи, да се све више остварује. Тако ће Југославија са својим славним престолом Карађорђевића бити вечна, јака, силна.

ДО ЗАДЊЕГ ЧАСА ВЕРАН СОКОЛСКОЈ МИСЛИ

Брате Старешино,

Окупљени око твога одра да бар још неколико тренутака проведемо с тобом, ми, смождени болом, не можемо стегнути своје срце а да не плачемо за тобом, за својим старешином, за својим братом. Јер твоје је срце, као и наше, куцало за све што је лепо, за све што је Југословенско. Поштен из дна душе, искрен и добар, не тежећи никада за земаљска блага, ти си био тамо где ти је било место, у Соколству, коме си био искрено одан, за које никакве жртве теби нису биле велике. У раду за највиши идеал, што га уопште може имати Југословен, ти, брате старешино, ниси жалио себе, него си несебично радио показујући и нама пут којим треба да идемо. За Соколство си радио као за своју породицу, а можда још и више. Соко целом својом душом, твоје мисли, твоје тежње биле су увек управљене Соколству. За време од како си нам ти постао старешина, Соколско друштво Свилајнац је и даље напредовало не само бројно већ и свешћу о Соколству. Велика и узвишена соколска идеја продирала је све више и више у срца наша. За Соколство дао си све што Југословен уопште може дати. Зато успомена на тебе, брате старешино, остаће вечито у души нашој, а твоје име за вечита времена уписано у књизи славе миле нам Југославије.

Прексиноћ кад смо се растали с тобом, договарајући се да се данас око 6 часова по подне опет састанемо и одржимо седницу ни наслутили нисмо да ћу ја,

место на седници, говорити теби овако, последњи пут, с болом који срце цепа, који душу раздире. Ми смо се данас раније скупили, али на нашу жалост, не на твој позив, већ на вест да смо те изгубили, да те нећемо више имати, да нам ти нећеш више излагати велику соколску идеју.

Тужни зборе! Живот наш може имати вредности и бити хвале достојан само ако смо га тако проживели да и другима користимо. Није онај добро провео свој Богом му дани век који се науживао, већ који је у раду за добро свога народа учинио све што је могао. То је тек прави живот, живот наших националних великана. Наш пак брат старешина је један од примера таквог живота: у раду за Соколство, кроз Соколство он је свуда радио за величину наше отаџбине. Такви људи умиру да би васкрсли; тело тих великана иде у земљу, а њихова дела остају вечито обасјана сунцем.

Брате старешино, ми, твоја браћа и сестре, који смо били срећни да будемо стално с тобом, знамо шта си ти значио за Соколство и зато се ми у нашем болу не можемо утешити. Неумитна судбина, која и сама жели па зато и узима оно што је добро, истргла те од нас и задала нам страховит бол. — Устани, брате старешино, устани па ма и за тренутак да видиш соколе наше, децу нашу, нараштајце и нараштајке наше како тужни, сломљени и убијени тугом стоје око твога ковчега, око ковчега свога вољенога али на несрећу изгубљеног брата старешине! Па зар они, и ми сви, неће више од тебе чути наше лепо и искрено Соколско Здраво! Зар смо ми те худе среће да 21. маја, по завршеном јавном часу, чујемо последњи пут твој Соколски говор! Тада си, као да си предосећао да нећеш више видети нашу браћу и сестре да вежбају, захвалио им за сав труд и вољу, коју су при вежбама увек показивали. Као да си се опростио с њима, с нама свима. Сад си нас оста-

вио да на седницама гледамо твоје место празно, очекујући да нам ти брате старешино, дођеш и отвориш седницу. Али, авај, ти нам нећеш више никада доћи, никада више нећеш своју браћу и сестре поздравити нашим драгим и омиљеним поздравом.

Брате старешино, ти телом одлазиш, али духом остајеш међу нама, с нама, у Соколству. Успомена на тебе биће вечна, јер су Соколство и Југославија вечни.

Нека ти, незаборављени наш брате старешино, лака Југословенска земља, за коју си у рату крв своју лио, а у миру и даље за њено добро радио. А ми, Соколи, твоја браћа и сестре, чувајући верно твоју успомену у нашем соколском срцу, ићи ћемо путем, који си нам ти показао. За то ти се овде, на твоме одру, заклињемо и дајемо соколски завет.

Браћо и сестре, место да поздравимо брата старешину нашим соколским Здраво! Ми ћемо сад пред његовим одром савити главе и провести два минута у ћутању мислећи о њему.

САДРЖАЈ: